

کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی
مبارزه علیه فساد اداری

گزارش نظارت از تطبیق پلان مبارزه با فساد اداری

وزارت اقتصاد

حوت ۱۳۹۶

/MEC_Afghanistan

www.mec.af

/mec.afghanistan

مخففات

پلان مبارزه علیه فساد اداری	ACP
برنامه ظرفیت سازی برای نتایج	CBR
دولت جمهوری اسلامی افغانستان	GIRoA
کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی	IARCSC
کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری	MEC
وزارت اقتصاد	MoEc

خلاصه گزارش

در سال ۱۳۹۵ قبل از برگزاری کنفرانس بروکسل پیرامون افغانستان، رئیس جمهور دولت جمهوری اسلامی افغانستان به تمام وزارتخانه های عایداتی کشور هدایت سپرد تا پلان مبارزه علیه فساد اداری خویش را طرح و تدوین نمایند تا از تأمین شفافیت در اجراءات و فعالیت های ایشان اطمینان حاصل گردد. علاوه بر آن، سند خود کفایی از طریق چارچوب پاسخگویی متقابل نیز پنج وزارت عایداتی را مکلف میسازد تا پلان مبارزه علیه فساد اداری خویش را ارائه نموده و از چگونگی پیشرفت تطبیق آن به مردم افغانستان گزارش ارائه نمایند. متعاقباً به وزارت های پالیسی ساز بشمول وزارت اقتصاد مسئولیت سپرده شد تا ازین امر پیروی نمایند.

کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری تمام پلان های مبارزه علیه فساد اداری وزارتخانه ها را مرور و بررسی می کند و اینک خلاصه گزارش پیگیری پیشرفت پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد را منتشر می نماید. پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد که در دسترس تیم ارزیابی کمیته نظارت و ارزیابی قرار گرفته مشتمل بر ۲۴ فعالیت پیرامون چهار ساحة دارای اولویت، میباشد. جهت ارزیابی پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد و پیشرفت های صورت گرفته در زمینه، کمیته نظارت و ارزیابی ۲۴ مصاحبه و بحث های گروهی متمرکز را همراه با تجزیه و تحلیل اسناد ذیربط انجام داده است.

یافته های عمده

وزارت اقتصاد افغانستان در خصوص مبارزه با فساد اداری پیشرفت های داشته، ولی هنوز هم کارهای زیادی برای انجام دادن باقی مانده است.

وزارت اقتصاد توانست پلان جامع مبارزه علیه فساد اداری را طرح تدوین نماید تا ادارات و واحدهای بیشتر معروض به فساد اداری را تحت پوشش قرار دهد. این پلان اهداف را مطابق به معیار SMART ذکر کرده و تطبیق آن را با فعالیت های متناسب تنظیم و آماده میکند که چگونگی پیشرفت آن از طریق شاخص های مندرج پلان متذکره به آسانی قابل سنجش و اندازه گیری می باشد. سنجش پیشرفت فعالیت ها بیانگر این است که تا حدی نتایج متوقعه بدست آمده است. علی رغم پیشرفت، پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد براساس ارزیابی احتمال خطر طرح و ایجاد نشده است. معمولاً، پلان مبارزه علیه فساد اداری باید بعد از ارزیابی عمیق احتمال خطر در داخل نهاد که خواهان تطبیق آن است، طرح و ایجاد گردد. عدم ارزیابی احتمال خطر در وزارت اقتصاد منجر به طرح و تدوین پلان یکجانبه مبارزه علیه فساد اداری شده است. اگرچه در پلان متذکره یافته های بعضی منابع آسیب شناسی و معروض به فساد اداری ذکر شده است، اما عدم ارزیابی مشخص از احتمال خطر، خلای تکنیکی را پر نکرده است. به عنوان مثال، موضوع استخدام مشاورین در پلان مبارزه علیه فساد اداری درج نگردیده است. یافته های کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری در سایر وزارتخانه ها نشان میدهد که موضوع استخدام مشاورین یک پروسه خیلی معروض به فساد اداری میباشد. بنابر عدم ارزیابی احتمال خطر قبل از طرح و تدوین پلان مبارزه علیه فساد اداری، استخدام مشاورین در واحدها پرسش بزرگ را بمیان آورده است که آیا این واحد در وزارت اقتصاد معروض به فساد است یا خیر؟

مفاهمه درست پلان ابزاری دیگری است که می تواند در تطبیق آن در یک اداره موثر واقع شود زیرا مفاهمه درست پلان برای کارمندان آن اداره حس مالکیت را تقویت میبخشد. با این حال، پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد بشکل وسیع برای ادارات و واحدهای وزارت تفهیم نگردیده است. خلاصه اینکه، بسیاری از ادارات فرعی زیربط وزارت اقتصاد از داشتن پلان مبارزه علیه فساد اداری این وزارت اظهار بی خبری می کنند.

مقدمه

پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد (ACP)

وزارت اقتصاد یکی از وزارت های کلیدی پالیسی ساز دولت افغانستان میباشد. این مسؤولیت وزارت اقتصاد است تا پالیسی ها و استراتیژی های انکشاف اقتصادی دولت افغانستان را براساس اقتصاد بازار آزاد طرح و تدوین نموده و از خدمات اقتصاد محور در سراسر افغانستان نظارت نماید. جهت نیل به این هدف و اصلاح سازی سکتور اقتصاد در کشور، وزارت اقتصاد مکلف است تا در برابر فساد اداری مبارزه نماید. وزارت اقتصاد تلاش های جدی را در امر مبارزه با فساد اداری آغاز نموده است. طرح و تدوین پلان مبارزه علیه فساد اداری بخشی از تلاش های این وزارت در برابر فساد اداری را تشکیل میدهد.

اما پرسش این است که آیا پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد معقول و معنادار است؟ به همین دلیل، کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری افغانستان درین زمینه پا درمیان گذاشته است. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد را بررسی نموده و اینک نتایج آن را در طی این گزارش منتشر میکند.

این گزارش در کل به سه بخش تقسیم شده است.

1. مرحله طرح و تدوین:

مرحله طرح و تدوین این پلان شامل تمام مراحل پلانگذاری مبارزه علیه فساد اداری می شود.

2. مرحله تطبیق و اجرا:

مرحله اجرا و تطبیق تمام فعالیت های تطبیقی مربوط به هریک از اولویت های پلان مبارزه علیه فساد اداری را در بر میگیرد.

3. مرحله نظارت و ارزیابی:

بخش نظارت و ارزیابی گزارش میدهد که آیا تطبیق پلان مبارزه علیه فساد اداری از سوی وزارت اقتصاد مورد پیگیری کامل قرار گرفته است یا خیر.

بدون کمک و همکاری وزارت اقتصاد، کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری قادر به بررسی پلان مبارزه علیه فساد اداری این وزارت نمی بود. بناً از همکاری و حمایت تخنیکی رهبری وزارت اقتصاد در راستای جمع آوری و تهیه این گزارش متشکریم.

میتود بررسی کمیته نظارت و ارزیابی (MEC)

بررسی پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد به هدف تعیین میزان پیشرفت این وزارت در عرصه تطبیق این پلان صورت گرفته است. جهت ارزیابی منظم شاخص‌های پلان متذکره، کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری در مرحله نخست به مطالعه اسناد مربوطه پرداخت و پالیسی‌ها و پروسیجرهای موجود را جمع‌آوری کرده، سپس یکایک آنها را با دقت بررسی نمود، بعداً شاخص‌های مندرج پلان مبارزه علیه فساد اداری از طریق راه اندازی مصاحبه‌های عمیق، بحث‌های گروهی، و بررسی اسناد جمع‌آوری شده، مورد تحلیل قرار گرفته است.

کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری جهت تهیه این گزارش، ۲۴ مصاحبه رو در رو با مقامات و مسئولین وزارت اقتصاد و دو سازمان غیر دولتی (انجو) را راه اندازی نمود. همچنین کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری بحث‌های گروهی متمرکز را با کارمندان سطوح متوسط و پائین ریاست‌های ذیربط وزارت اقتصاد به راه انداخت. افزون براین، پس از بررسی و تحلیل تفصیلی اسناد، ارزیابی ساحوی بمنظور واریسی کردن نظریات و استدلال‌های مصاحبه‌شوندگان و اشتراک‌کنندگان که ذریعه بحث‌های گروهی جمع‌آوری گردیده بود، صورت گرفت.

سپس گزارش با وزارت اقتصاد شریک ساخته شد تا نظریات و پیشنهادات خویش را پیرامون صحت و عملی بودن سفارشات ارائه نماید.

مرحله طرح و تدوین:

رهبری وزارت اقتصاد کمیته‌ی را تحت ریاست معین مالی واداری این وزارت ایجاد نمود تا پلان مبارزه علیه فساد اداری این وزارت را طرح و تدوین نماید. رؤسای ریاست‌های تفتیش داخلی، تدارکات، مالی، منابع بشری، موسسات غیردولتی (انجوها)، طرح و توحید، پالیسی و مدیریت و رئیس دفتر مقام وزارت، اعضای کمیته طرح تدوین پلان مبارزه علیه فساد اداری هستند.^۱ کمیته‌ی متذکره عرصه‌های معروض در برابر فساد اداری وزارت اقتصاد را با استفاده از تجارب اعضای این کمیته و سروی‌های انجام شده از سوی منابع بیرونی شناسایی نموده است. پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد بادقت تمام براساس چهار اولویت کلیدی ذیل ایجاد شده است.^۲

اصلاحات اداری، تقویت مدیریت و حکومتداری خوب

شفافیت و حساب‌دهی مدیریت منابع بشری بخصوص استخدام باساز اصل شایسته سالاری

شفافیت و حساب‌دهی در امور تدارکات

شفافیت و حساب‌دهی در انسجام فعالیت‌های موسسات غیردولتی

جهت دستیابی به اولویت‌های فوق‌الذکر، کمیته ۲۴ فعالیت را تهیه نموده است. غرض سنجش تطبیق آن، هر فعالیت مطابق به شاخص‌های SMART و حالت فعلی (baseline) طرح شده است. این پلان نتایج محسوس انجام فعالیت‌ها را نیز در پی دارد. علاوه براین؛ پلان مطروحه دارای اهداف مشخص، اداره مسؤل، ضرب‌العجل و خطرات نیز میباشد.

^۱ انجام مصاحبه با مقامات و مسئولین وزارت اقتصاد، ۶ جدی ۱۳۹۶- کابل، افغانستان

^۲ پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد ۱۳۹۶- کابل، افغانستان

اما مرحله طرح و تدوین پلان مبارزه علیه فساد اداری عاری از نواقص نبوده است. عدم ارزیابی احتمال خطر در داخل وزارت اقتصاد قبل از ایجاد پلان یکی از نواقص مهم بشمار می آید.^۳ اصولاً هر نهاد یا اداره قبل از طرح و ایجاد پلان مبارزه علیه فساد اداری باید ارزیابی احتمال خطر را راه اندازی نماید تا بتواند بیشترین منابع خویش را برای اصلاح ساحات معروض به فساد اداری اختصاص دهد تا تأثیرات بیشتر ویا ممکن را نیز در پی داشته باشد. وزارت اقتصاد هیچگونه ارزیابی احتمال خطر را راه اندازی ننموده است. بنابراین، وزارت اقتصاد نمیتواند چگونگی اولویت بندی فعالیت های پلان مبارزه علیه فساد اداری را در صورت فقدان چنین تحقیق توضیح دهد. عدم انجام دادن ارزیابی احتمال خطر منجر به نادیده گرفتن بعضی عرصه های آسیب پذیر در پلان مبارزه علیه فساد اداری شده است که می توان بطور نمونه به موضوع استخدام مشاورین وزارت اقتصاد و خریداری های پائین تر از مبلغ ۵۰۰۰۰۰ افغانی اشاره کرد. ارزیابی های انجام شده از سوی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری در سایر وزارت ها نشان میدهد که موضوع استخدام مشاورین و پروسه خریداری های پائین تر از مبلغ ۵۰۰۰۰۰ افغانی بخش های اند که اکثراً در معرض فساد اداری قرار دارند. ولی نه وزارت اقتصاد ارزیابی احتمال خطری انجام داده و نه هم این موضوع را درج پلان مبارزه علیه فساد اداری نموده است، بناء تیم ارزیابی نمیتواند درین باره ابراز نظر نماید چون نمیداند که پروسه های مذکور در وزارت اقتصاد نیز مانند سایر وزارت خانه ها معروض به فساد است یا خیر. علی رغم این، ایجاد کمیتهی غرض تشخیص و شناسایی آسیب پذیری به فساد اداری روش بهتری برای آن عده نهادها و اداراتی است که با قلت منابع روبرو اند تا در عوض ارزیابی احتمال خطر را راه اندازی نمایند. حتی اگر وزارت اقتصاد این استدلال را مطرح میکند که منابع کافی در اختیار نداشت تا ارزیابی احتمال خطر را انجام دهد، حداقل می توانست کمیتهی متذکره را وسعت میبخشید و پای سایر جوانب زیدخل بویژه نمایندگان سازمان های غیر دولتی و جامعه مدنی را درین موضوع دخیل می ساخت.

مشکل دیگری مرحله طرح و تدوین، عدم هماهنگی پلان مبارزه علیه فساد اداری با سایر ادارت و واحدهای وزارت است.^۴ هماهنگی درست یکی از اجزای برجسته مرحله طرح و ایجاد بشمار می آید و هدف آن دخیل سازی و سهم دهی ادارت و کارمندان زیدخل میباشد تا ایشان از یکسو حس مالکیت نسبت به پلان مطروحه پیدا کنند و از سوی دیگر بتواند بطور موثر و موفقانه آن را اجرا و تطبیق نمایند. متأسفانه رهبری وزارت اقتصاد پلان مبارزه علیه فساد اداری را با ادارات و واحدهای زیدخل شریک نساخته است. بناء زمانیکه تیم کمیتهی مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری ازیشان در رابطه به پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد که موظف به اجراء آن بودند، پرسید ایشان متعجب شدند. درین جریان، تیم ارزیابی متوجه اظهارات بی اطلاعی آنها در خصوص موجودیت پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد شدند وحتی بعضی ریاست ها از موجودیت پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد اظهار بی خبری کردند.

^۳ انجام مصاحبه با مقامات و مسؤولین وزارت اقتصاد، ۶ جدی ۱۳۹۶- کابل، افغانستان

^۴ انجام مصاحبه با کارمندان سطوح پائین وزارت اقتصاد، ۴ جدی ۱۳۹۶- ۲۵ جدی ۱۳۹۶ کابل، افغانستان

مرحله تطبیق:

وزارت اقتصاد در پلان مبارزه علیه فساد اداری خویش 24 فعالیت را درج نموده است و به ادارت مشخص وظیفه سپرده است تا آن را تطبیق کنند. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری هریک از فعالیت‌ها را بشکل جداگانه از طریق انجام مصاحبه‌ها با ادارات و واحدهای زیربط ارزیابی نموده است و اینک بشکل سلسله‌وار یافته‌های خود درباره اولویت‌های تعیین شده پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد را ذیل بیان میکند:

۱. اصلاحات اداری، تقویت مدیریت و حکومت داری خوب

این اولویت دارای ۱۱ فعالیت و ۲۱ شاخص میباشد. وضعیت فعالیت‌های اولویت اول پلان مبارزه علیه فساد اداری در ذیل توضیح داده شده است:

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
شناسایی فساد	افزایش توانایی دریافت و رسیدگی به شکایات	۱. جهت دریافت و رسیدگی به شکایات دفتر سمع شکایات ایجاد گردیده است. ۲. شماره رایگان تلیفونی و دیگر میکانیزم‌ها برای دریافت شکایات ایجاد شده است. ۳. روش جدید ارزیابی شکایات ایجاد و رسیدگی به شکایات تکمیل شده است. ۴. برنامه توسعه روند رسیدگی به شکایات ولایات ترتیب شده است. ۵. دفاتر سمع شکایات در سطح ولایات نیز تشکیل شده است تا شکایات را جمع آوری و سپس به آن رسیدگی نمایند.					

یافته‌ها:

از آنجائیکه شناسایی و تشخیص فساد یکی از گام‌های اساسی در راستای مبارزه علیه فساد اداری بشمار می‌آید، وزارت اقتصاد «دریافت و رسیدگی به شکایات» را در صدر فعالیت‌های مبارزه علیه فساد اداری خویش قرار داده است. پس از ارزیابی فعالیت، کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری یافته است که دفتر سمع شکایات در وزارت اقتصاد تاکنون ایجاد نشده است تا شکایات را دریافت نموده و به آن رسیدگی نماید. در عوض، این کمیته‌ای است که متشکل از دفتر وزیر، ریاست تفتیش

داخلی، و ریاست دفتر مقام وزیر میباشد که شکایات را جمع آوری نموده و سپس به آن رسیدگی می‌نماید.^۵ این کمیته صندوق شکایات را هر پنجشنبه باز کرده و شکایات را پس از ارزیابی به جلسه رهبری که هر یکشنبه برگزار میگردد، پیشکش میکند.

^۵ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مقامات و مسؤولین وزارت اقتصاد، ۹ جدی ۱۳۹۶- کابل، افغانستان

عدم موجودیت دفتر سمع شکایات در وزارت اقتصاد منجر شده تا شکایت کنندگان شکایات خویش را در منابع مختلف ثبت نمایند و ازینرو شکایات در یک سیستم واحد ثبت نمیگردد. این کمیته تنها به صندوق های شکایات که در هردو محوطه وزارت جابجا شده رسیدگی میکند. از آنجائیکه منابع متعدد وجود دارد که شکایات مربوط به وزارت اقتصاد را دریافت و جمع آوری میکنند، ولی هیچ یکی از منابع متذکره نمی توانند تعداد مجموعی شکایات دریافت شده وزارت اقتصاد را تفکیک نمایند. زمانیکه تیم ارزیابی از کمیته رسیدگی به شکایات وزارت اقتصاد خواست تا رقم مجموعی شکایات واصله به این وزارت در جریان سال گذشته را ارائه نماید، کمیته رسیدگی به شکایات وزارت اقتصاد اصرار کرد که تنها چهار شکایت از صندوق های سمع شکایات جمع آوری شده است.⁶ دلیل اینکه چرا تعداد شکایات کم ارائه گردیده این است که این میکانیزم بشكل درست از طریق برنامه های آگاهی عامه بطور درست آن به مردم ابلاغ نگردیده و یا اینکه مردم عام بالای همچو پروسیجرها باورمندی ندارند.

برعلاوه ایجاد دفتر سمع شکایات، وزارت پلان نموده بود تا خدمات تماس رایگان برای دریافت شکایات را فعال نماید. اما این خدمات بنابر عدم موجودیت بودجه کافی تا هنوز فعال نگردیده است.⁷ مقامات و مسئولین وزارت اقتصاد علاوه نمودند که آنها در بودجه سال ۱۳۹۷ برای فعال نمودن خدمات تماس مستقیم جهت دریافت شکایات مراجعین بودجه ای را تخصیص داده اند. سیستم شکایات ولایتی نیز تا هنوز ایجاد نشده است. بنابراین؛ هیچ سیستمی برای رسیدگی به شکایات ولایتی وجود ندارد تا شکایات شکایت کننده گان ذریعه آن شنیده شود.

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
کاهش ساحات آسیب پذیر به فساد اداری در پروسه های عملیاتی وزارت اقتصاد	ارزیابی، تعریف، ساده سازی و انکشاف کارشیوه های مستندرد عملیاتی یا Standard Operating Procedure	ارزیابی و بازنگری پروسه های عملیاتی انجام شده اند، ساده سازی و تعریف مجدد پروسه های عملیاتی صورت گرفته اند، پروسه های تجدید و ساده شده با شعبات فرعی وزارت اقتصاد در مرکز و ولایات و همچنان شعبات فرعی سایر وزارتخانه ها، شریک ساخته شده است.					

⁶ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مقامات و مسئولین وزارت اقتصاد، ۹ جدی ۱۳۹۶ - کابل، افغانستان

⁷ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مقامات و مسئولین وزارت اقتصاد، ۹ جدی ۱۳۹۶ - کابل، افغانستان

یافته ها:

وزارت اقتصاد یک طرزالعملی (پروسه‌یجری معیاری عملیاتی) را غرض ساده سازی پروسه های پیچیده و مشترک ۱۸ ریاست این وزارت ایجاد نموده است.^۸ ساده سازی پروسه‌های کاری و اداری یک قدم خیلی مهم در راستای مبارزه علیه فساد اداری به شمار میرود. مشاهده و ملاحظه تیم ارزیابی نشان میدهد که طرزالعمل مورد بحث جهت دسترسی به مردم عام در پل بوردها و لوحه های اعلانات و آگاهی نصب گردیده است. این طرزالعمل برای فعالیت‌های هر یک از ریاست‌ها خط زمانی سختگیرانه‌ی تعیین نموده است که این کار درکل میزان شفافیت در اجرای امور ریاست‌های مربوطه را بهبود بخشیده است. اما مشکل این است که هیچ فرایندی برای ساده سازی پروسه‌یجرها وجود ندارد و این کار موجب قضاوت و برداشت‌های انفرادی در باره ساده سازی پروسه‌یجرها می‌شود.

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	نحوه انجام پروژه	ضرب الاجل	خطر
تطبیق قانون دسترسى به اطلاعات در داخل وزارت اقتصاد	ارزیابی مقتضیات و شرایط برای تطبیق قانون دسترسی به اطلاعات در وزارت اقتصاد، انکشاف طرزالعمل برای تطبیق قانون دسترسی به اطلاعات، استخدام یک مدیر و یک مامور در بخش دسترسی به اطلاعات در ریاست دفتر مقام	اقدامات ضروری به منظور پاسخگویی به درخواست شهروندان برای کسب اطلاعات شناسایی شده اند					

یافته ها:

دسترسى به اطلاعات حق اساسی هر افغان است.^۹ این حق در قانون اساسی افغانستان تضمین شده است چون این مسئله موجب اطمینان دهی به مردم عام از موجودیت شفافیت و حساب‌دهی در ادارات و نهادهای دولتی می‌گردد. در روشنایی این اصل قانونی، وزارت اقتصاد دسترسی مردم عام به اطلاعات را در پلان مبارزه علیه فساد اداری خویش اولویت بندی نموده است. اما متأسفانه فعالیت‌های تعیین شده به هدف تنفیذ قانون به اجراء درنیامده است. به عنوان مثال، وزارت اقتصاد هیچ گونه ارزیابی را جهت تعیین شرایط ضمنی مورد نیاز برای تنفیذ قانون را راه اندازی ننموده است. علاوه بر آن، رهبری وزارت اقتصاد در عرصه استخدام مدیری در دفتر مقام وزیر و ایجاد پروسه‌یجری و استراتیژی لازم برای تنفیذ قانون، قراریکه در پلان مبارزه علیه فساد اداری این وزارت نیز پیشنهاد شده، ناکام مانده است.^{۱۰} اما مقامات ومسؤلین وزارت اقتصاد تاکید میکنند که کمیته‌ی را برای ساختن پروسه‌یجری جهت آگاهی دهی عامه درین زمینه ایجاد نموده که عنقریب این پروسه‌یجری ایجاد میگردد. علاوه براین، وزارت اقتصاد بست مدیریت را در تشکیل سال ۱۳۹۷ در نظر گرفته که شخص موصوف بعد از منظوری تشکیل جدید، استخدام میگردد.

^۸ طرز العمل وزارت اقتصاد، دولت جمهوری اسلامی افغانستان {۳}، ۱۳۹۶

^۹ ماده ۵۰ قانون اساسی دولت جمهوری اسلامی افغانستان

^{۱۰} انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مقامات و مسؤلین وزارت اقتصاد، ۹ جدی ۱۳۹۶- کابل،

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
اطمینان از عدم استفاده جویی مقامات عالی رتبه و مسولین وزارت اقتصاد	ثبت دارایی مقامات ومسؤلین بلندپایه وزارت اقتصاد بشمول رؤسا، آمرین و مدیران وزارت اقتصاد در مرکز و ولایات	دارایی های مقامات ومسؤلین بلندپایه وزارت اقتصاد بشمول رؤسا و کارمندان مربوطه سالانه ثبت میگردد.					

یافته ها:

ثبت و بررسی دارایی های مقامات ومسؤلین بلند پایه دولتی یک اصل پذیرفته شده در سطح جهان بوده و افغانستان نیز از این اصل مثنتی نمیباشد. این اصل در ادارت و نهادهای دولتی جمهوری اسلامی افغانستان بشمول وزارت اقتصاد تطبیق و اجراء شده است. بررسی و ثبت دارایی های مقامات دولتی از سوی اداره عالی نظارت بر تطبیق استراتیژی علیه فساد اداری به پیش برده می شود. در اخیر هر سال فورم های مخصوص به هریک از نهادها و ادارات دولتی از سوی اداره عالی نظارت بر تطبیق استراتیژی علیه فساد اداری ارسال میگردد و از مقامات ومسؤلین دولتی خواسته میشود تا فورم متذکره را با جزئیات ملکیت و دارایی خویش تکمیل نموده و گزارش دهند. اما یافته های کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری نشان میدهد که دارایی مقامات ومسؤلین دولتی از سوی اداره عالی نظارت بر تطبیق استراتیژی علیه فساد اداری بطور درست بررسی نمی شود و این یک نگرانی بزرگ است.¹¹ در وزارت اقتصاد، اداره عالی نظارت بر تطبیق استراتیژی علیه فساد اداری هرگز از ثروتمند شدن غیرقانونی هیچ مقامی درین وزارت گزارش نداده است. بنابراین، خیلی دشوار است تا ادعا نمائیم که پیامد ونتیجه لیست شده درخصوص این موضوع بشکل کامل بدست آمده است. در این اواخر، دولت جمهوری اسلامی افغانستان قانون اشاعه و ثبت دارایی مقامات دولتی را منظور نموده است و براساس این قانون یک اداره ی مشخص در تشکیل ریاست عمومی اداره امور ریاست جمهوری اضافه میشود و این وظیفه از اداره عالی نظارت بر تطبیق استراتیژی علیه فساد اداری به اداره ی جدید التاسیس انتقال می یابد.

¹¹ مرور منول/رهنمود اداره عالی نظارت بر تطبیق استراتیژی مبارزه علیه فساد اداری در رابطه به ثبت دارایی مقامات دولتی، انجام مصاحبه با مقامات ومسؤلین وزارت اقتصاد، ۱۲ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
تامین تساوی جنسیتی و حقوق بشر	ارزیابی و بازنگری تصامیم عمده، تخصیص منابع، طرح اجرای برنامه های انکشافی در روشنایی اصل تساوی جنسیتی و حقوق بشر	نمایندگان ریاست جندر باید در هر پروسه استخدام اشتراک ورزند. امر جندر باید در شورای رهبری وزارت اشتراک نماید. در طرح و تدوین برنامه ها بشمول تخصیص منابع آمریت جندر اشتراک و تساوی جندر را یقینی می نماید					

یافته ها:

فساد و جندر دو مفهوم به هم وابسته اند. نابرابری جنسیتی در یک اداره و یا نهاد باعث بمیان آمدن فساد می گردد، البته بویژه زمانی که منابع و پول های تشویقی میان کارمندان قشر اناث و ذکور در یک نهاد و یا اداره بشکل مساویانه تقسیم و توزیع نگردد.¹² براساس این بستگی، وزارت اقتصاد موضوع تساوی جندر را درج پلان مبارزه علیه فساد اداری نموده است. یافته های تیم ارزیابی درین عرصه نشان میدهد که وزارت اقتصاد در بخش جندر هیچ امر جندر نداشته تا پالیسی های مربوط به جندر را در سطح بحث های رهبری وزارت مدیریت و تنظیم نموده و آنرا بخوبی به پیش برد و نیز برای تساوی جندر دادخواهی نماید.¹³ بخش جندر وزارت اقتصاد هم اکنون توسط یک مشاور جندر سرپرستی میشود.¹⁴ علاوه براین، یافته های تیم ارزیابی نشان میدهد که عدم تساوی جندر در سطح وزارت اقتصاد خیلی گسترده است چون تعداد کارمندان طبقه اناث درین وزارت نسبت به طبقه ذکور خیلی کم است. ریاست منابع بشری وزارت اقتصاد گرچه عدم تساوی جندر در پروسه استخدام و تقرر کارمندان را رد میکند و می گوید که تساوی جندر در پروسه استخدام در نظر گرفته میشود. این ناشی از پائین بودن ظرفیت متقاضیان طبقه اناث است.

¹² <https://www.sida.se/contentassets/165672c0e28845f79c8a803382e32270/gender-and-corruption.pdf>

¹³ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مقامات و مسؤولین وزارت اقتصاد، ۱۲ جدی ۱۳۹۶ - کابل، افغانستان

¹⁴ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مقامات و مسؤولین وزارت اقتصاد، ۱۳ جدی ۱۳۹۶ - کابل، افغانستان

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
بهبود دسترسی به اسناد رسمی	ایجاد یک سیستم واحد و مدرن دوسیه بندی اسناد	طرزالعمل انکشاف دوسیه بندی اسناد، تطبیق طرزالعمل سیستم دوسیه بندی در ادارات مرکزی، تطبیق طرزالعمل سیستم دوسیه بندی در ادارات ولایتی					

یافته ها:

دسترسی ساده و سریع به اسناد رسمی دولتی و حفظ و نگهداشت درست آن غرض تأمین شفافیت و حساب‌دهی در یک اداره خیلی مهم است. به همین دلیل، وزارت اقتصاد «دسترسی به اسناد رسمی» را منحنی بخشی از فعالیت های مبارزه علیه فساد اداری روی دست گرفته است. یافته های تیم ارزیابی نشان میدهد که وزارت اقتصاد یک سیستم معیاری فایلینگ را ایجاد کرده که این سیستم دسترسی به اسناد دولتی را بدون هیچگونه تاخیر سهل و آسان می سازد. همچنین وزارت اقتصاد درین زمینه طرزالعمل را ایجاد کرده است که در مرکز و ولایات قابل تطبیق است.¹⁵

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
ایجاد سهولت برای مراجعین	مرجع واحد عرضه خدمات (One stop shop) یا دفتر پذیرش که تمام امور مربوط مراجعین را پاسخگویی نماید، ایجاد شود.	یک شعبه واحد که در برگیرنده ارایه بخش های عمده خدمات به مراجعین اند، ایجاد شده است					

یافته ها:

تماس مستقیم مردم عام با مقامات و مسؤولین دولتی اکثراً چالشی در برابر مبارزه علیه فساد اداری در ادارات دولتی افغانستان پنداشته می شود. به عبارت دیگر، این کار زمینه رشوه دهی به مقامات و مسؤولین دولتی را فراهم می کند. جهت جلوگیری از تماس مستقیم با مقامات و مسؤولین دولتی، وزارت اقتصاد در پلان مبارزه علیه فساد اداری خویش موضوع ایجاد دفتر پذیرش مشتریان را گنجانیده است. مردم عام به هر مقصدی که باشد می توانند به وزارت اقتصاد آمده و به این دفتر مراجعه فرمایند. اما این دفتر جای نیست که متقاضیان بتوانند برای هر نوع

¹⁵ طرزالعمل سیستم فایلینگ وزارت محترم اقتصاد، ۴ جدی ۱۳۹۶

خدمات/کار به آنجا مراجعه نمایند.¹⁶ به عنوان مثال، بسیاری از ریاست های وزارت اقتصاد بشمول ریاست امور خدمات اجتماعی در دفتر پذیرش این وزارت هیچ شعبه ای ندارد. یافته های مشاهده تیم ارزیابی نشان میدهد که دفتر پذیرش وزارت اقتصاد تنها چهار بخش دارد و آن هم تنها از سوی یک نفر اداره و مدیریت می شود. بنابراین، این کار سبب شده است تا مراجعین در دهلزهای وزارت اقتصاد سرگردان رفت و آمد نمایند. مقامات و مسؤولین وزارت اقتصاد میگویند که درآینده نزدیک پلان دارند که دفتر پذیرش این وزارت را تقویت و بهبود بخشند تا هر ریاست وزارت اقتصاد در آن دفتر یک شعبه ایجاد نماید تا ذریعه آن به مشکلات مراجعین رسیدگی صورت گیرد.

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
ترویج حکومتمداری الکترونیکی	توسعه و نهادینه شدن سیستم مدیریت معلومات، ایجاد ترویج و نهادینه و قانونمند شدن سیستم های گزارش دهی نظارتی مرکزی و ولایتی از پروژه های انکشافی	پلان های عملیاتی و استراتیژیک و گزارش دهی از آنها در ادارات مرکزی و ولایتی وزارت اقتصاد از طریق سیستم آنلاین فعال و نهادینه شده است، چگونگی پیشرفت پروژه های انکشافی در تمام ادارات بودجوی در سطح مرکز و ولایات بصورت آنلاین فعال و نهادینه شده است، ایجاد ترویج و نهادینه و قانونمند شدن سیستم های گزارش دهی نظارتی مرکزی و ولایتی از پروژه های انکشافی					

یافته ها:

حکومتداری الکترونیکی یکی از ابزار کلیدی دیگر برای مبارزه علیه فساد اداری بشمار می آید. بنابراین، وزارت اقتصاد مصمم است تا فرهنگ حکومتداری الکترونیکی را بیشتر در شعبات و ادارات مربوطه این وزارت مروج سازد. یافته های تیم ارزیابی نشان میدهد که وزارت اقتصاد یک سیستم مدیریت معلومات جامع (MIS) را ایجاد نموده که در آن سیستم گزارشدهی مرکز و ولایات نیز شامل میباشد.¹⁷ ایجاد سیستم مدیریت معلومات به وزارت اقتصاد توانائی اینرا داده تا این وزارت تمام پلانهای عملیاتی و استراتیژیک و سیستم گزارشدهی خود را بشکل آنلاین در آورد. افزون براین، سیستم مدیریت معلومات وزارت اقتصاد را قادر ساخته تا چگونگی وضعیت پیشرفت پروژه های انکشافی این وزارت را در تمام واحدهای بودجوی مرکز و ولایات بشکل آنلاین نظارت و ارزیابی نماید. این بیانگر آنست که ایجاد سیستم مدیریت معلومات میزان شفافیت و حسابدهی پروژه های انکشافی وزارت اقتصاد را افزایش داده است.

¹⁶ مشاهده و بازدید تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری از دفتر پذیرش وزارت محترم اقتصاد مورخ ۱۶ جدی ۱۳۹۶، کابل، افغانستان

¹⁷ مشاهده تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری و انجام مصاحبه با تیم سیستم مدیریت معلومات وزارت محترم اقتصاد، مورخ ۱۷ جدی سال ۱۳۹۶، کابل، افغانستان

شفافیت و حساب‌دهی در منابع بشری

عدم استخدام و تقرر کارمندان براساس اصل شایسته‌سالاری و تطبیق برنامه‌های ظرفیت سازی هنوز یکی از چالش‌های بزرگ فرا راه دولت جمهوری اسلامی افغانستان بشمار می‌آید که از ۱۶ سال بدینسو دولت افغانستان با این چالش دست و پنجه نرم می‌کند. یافته‌های ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری در سال ۱۳۹۲ در باره پروسه استخدام کارمندان در دوائر دولتی نشان می‌دهد که افراد در بست‌های رتبه اول و دوم عمدتاً از طریق خویش‌خوری‌ها و جانب‌داری‌ها و روابط شخصی استخدام و تقرر حاصل می‌کرد.¹⁸ به همین دلیل، وزارت اقتصاد جهت جلوگیری از فساد اداری، بخش منابع بشری خویش را در پلان مبارزه علیه فساد اداری این وزارت گنجانیده است. اولویت منابع بشری دارای پنج فعالیت است که وضعیت آنها یکایک ذیلاً بیان گردیده است.

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
شفافیت و حساب‌دهی مدیریت منابع بشری	بهبود ارزیابی اجزای کارمندان	ارزیابی اجزای همه کارکنان مطابق به قانون کار و قانون کارکنان خدمات ملکی، دیتابیس کارمندان برای ذخیره تمام فایل‌های کارمندان ترتیب گردید					

یافته‌ها:

ترفیعی و تنزیل کارمندان یکی از مسائل خیلی مهم در مدیریت منابع بشری و کاهش فساد اداری به حساب می‌آید. معافیت از مجازات هنوز هم یکی از چالش‌های عمده در ادارات دولتی افغانستان بشمار می‌آید. جهت فایق آمدن بر این چالش، وزارت اقتصاد براساس قانون کار و قانون کارکنان خدمات ملکی یک پروسه معیاری را جهت ارزیابی کارکرد کارمندان ایجاد نموده است. در سال ۱۳۹۶، ریاست منابع بشری این وزارت عملکرد تعداد ۵۹۲ تن از کارمندان این وزارت را ارزیابی نموده است. از مجموع کارمندان ارزیابی شده به تعداد ۲۱۶ تن آنها ترفیع و ارتقا نمودند، بقیه ۳۷۳ تن آنها مستحق ارتقا و ترفیع نشدند و فقط یک تن آنها از مجموع کارمندان ارزیابی شده از سوی ریاست منابع بشری از این وزارت منفک گردید.¹⁹ این آمار نشان می‌دهد که وزارت اقتصاد مسئله مدیریت منابع بشری را خیلی جدی گرفته و این وزارت مصمم است تا کارمندان را که کارکرد شان عالی باشد ارتقا داده و برعکس کارمندانی را که کارکرد شان ضعیف باشند، تنزیل می‌دهد.

¹⁸ لطفاً به این لینک مراجعه فرمائید. <http://www.mec.af/files/VCAReportCSC.pdf>

¹⁹ اسناد ارائه شده از سوی ریاست منابع بشری وزارت محترم اقتصاد، مورخ ۱۳ جدی ۱۳۹۶

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
شفافیت و حساب دهی مدیریت منابع بشری	ایجاد حاضری الکترونیکی	حاضری الکترونیکی ایجاد گردیده است.					

یافته ها:

استفاده از حاضری الکترونیکی عمدتاً به مقصد جلوگیری از سوء استفاده حاضری و کارگریزی در دفاتر و ادارات دولتی صورت میگیرد تا بدینوسیله ادارات بتوانند حاضری کارمندان خویش را پیگیری نمایند. در گذشته در ادارات دولتی افغانستان از حاضری دستی استفاده می شد که اکثراً زمینه سوء استفاده در آن مهیا بود. جهت آوردن شفافیت در حاضری کارمندان، وزارت اقتصاد مانند سایر نهادها و ادارات دولتی در دروازه های ورودی هردو محوطه های وزارت، دستگاه حاضری الکترونیکی نصب نموده است. یافته های تیم نشان میدهد که حالا تمام کارمندان وزارت اقتصاد مکلف اند تا حاضری خویش را ذریعۀ دستگاه تازه نصب شدۀ الکترونیکی ثبت نمایند. ریاست منابع بشری وزارت اقتصاد مسؤلیت پیگیری و پیشبرد امور مربوط به حاضری الکترونیکی کارمندان این وزارت را بدوش دارد. از آنجائیکه حاضری الکترونیکی یک سیستم جدید در وزارت است، کارمندان وزارت اقتصاد بعضی اوقات عمدتاً یا سهواً فراموش میکنند تا خود را در حاضری الکترونیکی ثبت کنند. جهت حل این مشکل، ریاست منابع بشری وزارت اقتصاد بر کارمندانی که حاضری الکترونیکی را جدی نمی گیرند جریمه نقدی وضع کرده است. گزارش اخیر ریاست منابع بشری وزارت اقتصاد نشان میدهد که به رویت غیر حاضری در سیستم حاضری الکترونیکی معاشات صدها تن کارمند وزارت اقتصاد بشمول کارمندان سطح رهبری این وزارت کسر معاش گردیده است.²⁰

²⁰ گزارش ارائه شده به تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری از سوی ریاست منابع بشری وزارت محترم

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
شفافیت و حساب دهی مدیریت منابع بشری	استفاده نمودن از لباس رسمی و کارت هویت در جریان وظیفه	کارمندان خدماتی بشمول درپوران وزارت اقتصاد ملبوس با یونیفورم					

یافته ها:

بمنظور جلوگیری از تماس مستقیم و غرض تشخیص هویت کارمندان، وزارت اقتصاد به کارمندان خود هدایت داده است تا حین انجام وظیفه از یونیفورم و لباس رسمی استفاده کنند. به همین ملحوظ، وزارت اقتصاد به کارمندان خدماتی خویش یونیفورم خاصی توزیع نموده است. رهبری وزارت اقتصاد متعهد به تطبیق فعالیت فوق الذکر میباشد، ولی یافته های تیم ارزیابی نشان میدهد که این دستور رهبری وزارت اقتصاد به صورت کل عملی و تطبیق نشده است و کارمندان وزارت اقتصاد ظاهراً از پوشیدن یونیفورم ابا ورزیده اند.²¹ دلیل عمده این بی اعتنائی، عدم موجودیت قانون تصویب شده یونیفورم در تمام ادارات و نهادهای دولتی میباشد.

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
شفافیت و حساب دهی مدیریت منابع بشری	استخدام کارمندان براساس اصل شایستگی , تحصیلات و تجارت	آن عده بست های اول و دوم که از طریق برنامه ظرفیت سازی برای نتایج (سی.بی.آر) استخدام نگردیده است، عنقریب به اعلان گذاشته می شود و کارمندان از طریق سی.بی.آر استخدام میگردند. تمام بست های رتبه سوم و چهارم در سطح مرکز و ولایات عنقریب به اعلان گذاشته میشود و استخدام از طریق برنامه سی.بی.آر صورت میگیرد. تمام بست های رتبه پنج و شش به اعلان گذاشته میشود و افراد از طریق سیستم درجه بندی تقرر میابند.					

یافته ها:

از زمانیکه صلاحیت استخدام کارمندان ادارات دولتی به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی محول شد، امور استخدام کارمندان تمام وزارتخانه ها بشمول وزارت اقتصاد نیز به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی سپرده شده است. ولی هنوز هم نقش ریاست منابع بشری وزارتخانه ها در پروسه استخدام کارکنان خدمات ملکی محسوس است. فلذا،

²¹ مشاهده تیم نظارت و ارزیابی در جریان مرور پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت محترم اقتصاد، مورخ اول تا ۲۵ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد این مسئله را نادیده نگرفته است. یافته های تیم ارزیابی نشان میدهد که وزارت اقتصاد توانسته است بتعداد ۸۰ بست را از طریق پروسه ظرفیت سازی برای نتایج (سی. بی. آر) بشکل شفاف استخدام نماید.²² استخدام وتقرر کاندیدان مجرب و شایسته و واجد شرایط در بست های سی.بی.آر در وزارت اقتصاد اکثراً شکایات کمی از متقاضیان غیرواجد شرایط این بست ها را در پی داشته است.²³

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
شفافیت و حساب دهی مدیریت منابع بشری	تطبیق برنامه های آموزشی جهت ارتقای ظرفیت کارمندان وزارت اقتصاد	ارزیابی نیازمندی انکشاف ظرفیت ها تکمیل شده است. پلان ارتقای ظرفیت کارمندان انکشاف شده است. پلان ارتقای ظرفیت کارمندان قابل ملاحظه ای تطبیق شده است.					

یافته ها:

در طی ۱۷ سال گذشته، ظرفیت پائین کارمندان یکی از مشکلات عمده در ادارات و نهادهای دولت جمهوری اسلامی افغانستان بوده است. وزارت اقتصاد هنوز هم برای تطبیق موثر پالیسی ها و پلان های عملیاتی اش با این چالش دست و پنجه نرم میکند. به همین منظور، وزارت اقتصاد موضوع ارتقای ظرفیت کارمندان را در پلان مبارزه علیه فساد اداری خود گنجانیده است. یافته های کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری نشان میدهد که ریاست منابع بشری توانسته است تا ارزیابی نیازمندی های آموزش (TNA) را در تمام ریاست ها و ادارات تحت اثر راه اندازی نماید تا براساس یافته های ارزیابی خویش برای هر کارمند فرصت های آموزشی را پیشنهاد کند. اولویت های ارزیابی نیازمندی های آموزش ریاست منابع بشری به ترتیب ذیل مشخص شده است.

۱. ارایه برنامه رهنمائی و معرفی برای کارمندان جدید التقرر

۲. برنامه های مدیریت

۳. برنامه آگاهی دهی حقوقی

۴. کار آموزی و سفرهای آموزشی (فیلوشیپ) بین المللی

۵. بورسیه های تحصیلی دوره لسانس و مافوق لسانس

²² انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مسؤولین و کارمندان ریاست منابع بشری وزارت محترم اقتصاد، مورخ ۱۳-۱۷ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

²³ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با ریاست منابع بشری وزارت محترم اقتصاد، مورخ ۱۳ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

گزارش که در دسترس تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری قرار داده شده، نشان میدهد که برای صدها تن از کارمندان وزارت اقتصاد فرصت‌های فوق‌الذکر مهیا و اعطا شده است. از آنجائیکه ریاست منابع بشری وزارت اقتصاد براساس ارزیابی نیازمندی آموزش فرصت‌های فوق‌الذکر را برای کارمندان این وزارت پیشنهاد میکند، اما گاهی بشکل مستقیم و بعضاً حتی بشکل غیرمستقیم در پروسه انتخاب کارمندان برای برنامه‌های آموزشی مداخله صورت میگیرد.²⁴ علاوه بر آن، اولویت‌های فوق‌الذکر نشان میدهد که هدف عمده آن ارتقای مهارت‌های soft skills کارمندان است، درحالیکه این هدف می‌تواند بخشی از لایحه وظایف کارمندان سطح رهبری باشد. در جریان دو دههٔ پسین،

مقادیر هنگفت پول کمک‌های خارجی برای ارتقای مهارت‌های soft skills کارمندان خدمات ملکی اختصاص داده شد. و حالا زمان آن فرا رسیده تا افراد مجرب و مسلکی استخدام و تقرر حاصل کنند و یا اینکه به مدیران و رؤسای سطح رهبری وزارت وظیفه سپرده شود تا افراد دارای ظرفیت پایین را آموزش بدهند و این مسئله باید در لایحه وظایف مسئولین سطح رهبری وزارت محترم اقتصاد گنجانیده شود.

عدم موجودیت طرزالعمل و یا رهنمود مشخص جهت ارزیابی موثریت برنامه‌های آموزشی خلای دیگری در ادارات و نهادهای دولتی افغانستان بشمول وزارت اقتصاد محسوب میگردد.²⁵ بنابر فقدان همچو طرزالعمل، بسیاری از اشتراک کنندگان برنامه‌های آموزشی نتوانستند تغییرات لازم را در ادارات و شعبات خویش بمیان آورند و مهارت‌ها و اندوخته‌های علمی خویش را با همکاران خویش شریک سازند، بویژه کارمندانی که جهت فراگیری برنامه‌های آموزشی به خارج از کشور اعزام شده‌اند.

²⁴ براساس گزارش ارتقای ظرفیت وزارت محترم اقتصاد، مورخ ۱۶ جدی سال ۱۳۹۶ کابل، افغانستان

²⁵ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مقامات و مسئولین وزارت محترم اقتصاد، مورخ ۱۷ جدی ۱۳۹۶ کابل افغانستان

شفافیت و حساب‌دهی در پروسه تدارکات و خریداری‌ها

پروسه تدارکات نسبت به سایر بخش‌ها بیشتر در برابر فساد اداری معروض است. بطور مثال؛ قراردادهای و پروژه‌ها به شرکت‌های مخصوص داده می‌شود و مصارف واقعی آن بیشتر از نرخ بازار محاسبه می‌شود. برای اینکه شرکت‌ها در پروسه داوطلبی برنده شوند، دست به دست هم می‌دهند و در تبانی با کارمندان دولتی، پروژه‌ها و قراردادهای را به خود می‌گیرند. جهت جلوگیری از همچو آسیب‌پذیری‌ها، وزارت اقتصاد موضوع بخش تدارکات را در پلان مبارزه علیه فساد اداری من حیث یک اولویت تعیین نموده است.

اولویت‌های این بخش شامل سه فعالیت است که ذیلاً یک به یک تشریح می‌گردد.

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
آفزایش شفافیت و حساب‌دهی تدارکات	نشر قراردادهای در وبسایت وزارت اقتصاد و وبسایت اداره ملی تدارکات به هدف افزایش میزان شفافیت و حساب‌دهی اجراءات اداره.	تمام قراردادهای بالاتر از ۵۰۰۰۰ افغانی در وبسایت وزارت اقتصاد و وبسایت اداره ملی تدارکات منتشر گردیده است.					

یافته‌ها:

دسترسی برابر به قراردادهای تدارکاتی موجب افزایش میزان شفافیت در پروسه‌های تدارکاتی گردیده و مانع فساد اداری نیز می‌گردد. یافته‌های تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری از بسیاری از ادارات و نهادهای دولتی نشان می‌دهد که تمام جزئیات قراردادهای تدارکاتی با تمام قراردادهای‌ها شریک ساخته نمی‌شود. آمرین و مسؤولین تدارکات ادارات دولتی اکثراً در جریان پروسه داوطلبی‌ها و مزایده‌ها دست به جعل کاری می‌زنند تا مفتیش را قانع سازند که ایشان براساس احکام قانون تدارکات پروژه‌ها و قراردادهای را به اعلان گذاشته‌اند. اما وزارت اقتصاد تصمیم گرفته تا جزئیات قراردادهای تدارکاتی بالاتر از ۵۰۰۰۰ افغانی را در وبسایت این وزارت و وبسایت اداره ملی تدارکات اعلان نماید. یافته‌های تیم ارزیابی نشان می‌دهد که وزارت اقتصاد توانسته است تمامی قراردادهای بالاتر از ۵۰۰۰۰ افغانی را در دو سایت متذکره نشر کند.²⁶

²⁶ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مقامات و مسؤولین ذیربط وزارت محترم اقتصاد، مورخ ۱۸ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

گام مهم دیگری وزارت اقتصاد ایجاد طرزالعمل (SOP) برای ۱۸ ریاست این وزارت بشمول ریاست تدارکات میباشد. این طرزالعمل برای تمام مراحل تدارکاتی ضرب الاجل های سختگیرانه وضع نموده است که عمدتاً مانع سهل انگاری و رشوه ستانی می شود. ویژگی دیگری این ابتکار وزارت اقتصاد این است که تمام طرزالعمل در تخته اعلانات و بل بوردهای وزارت نصب گردیده که دسترسی آنرا به مردم عام آسان ساخته است.²⁷

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
آزمایش شفافیت و حساب دهی تدارکات	انکشاف سیستم های پیگیری فعالیت های مالی و تدارکاتی	طرزالعمل آماده گردیده و سیستم ردیابی وضع گردیده است.					

یافته ها:

بعضی اوقات پروسه های تدارکاتی و خریداری ها در وزارت ها بدون موجب به تاخیر می افتند. عمدتاً تدارکات و خریداری اجناس و اقلام دارای نرخ ثابت بنابر یک دلیل عمده به تاخیر می افتد و آن دلیل عمده عبارت از ایجاد مشکلات در پروسه رشوه ستانی میباشد. جهت جلوگیری از همچو حالات، وزارت اقتصاد سیستم پیگیری اجراات و فعالیت های مالی و تدارکاتی را ایجاد نموده است. یافته های تیم ارزیابی نشان میدهد که سیستم مدیریت معلومات در وزارت اقتصاد به همین مقصد ایجاد گردیده است. طوریکه درخواست های خریداری اجناس بشکل ساده در سیستم مدیریت معلومات ثبت گردیده و سطح رهبری وزارت اقتصاد

²⁷ مشاهده فیزیکی تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک مبارزه علیه فساد اداری از نصب طرزالعمل های کاری ریاست های وزارت های محترم اقتصاد در تخته اعلانات این وزارت، مورخ ۱۸ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

می‌تواند تمام درخواستی‌های خریداری اجناس را پیگیری نمایند.²⁸ اگر در موعد زمانی معینه، مسئولین و کارمندان تدارکات ولوژستیک به درخواستی خریداری اجناس رسیدگی نکنند، متخلفین به آسانی ردیابی شده وبا ایشان برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
آزایش شفافیت و حساب دهی تدارکات	ایجاد سیستم موجودی اموال، اجناس و جایداد های وزارت اقتصاد	ستاک مرکزی جهت ذخیره اموال و اجناس اضافی در تعمیر شهر نو وزارت اقتصاد ایجاد شده و سیستم های مدیریتی ستاک انکشاف یافته اند، ثبت و راجستر اموال و اجناس مورد استفاده دفاتر و کارمندان بشمول مشاورین صورت گرفته است، ثبت و راجستر جایداد های وزارت اقتصاد در مرکز و ولایات تکمیل شده است. در موثرهای وزارت اقتصاد GPS نصب شده است					

یافته ها:

سیستم ثبت وقید پیچیده دارایی، ملکیت و اجناس و اقلام مانع سوء استفاده و تخریب آنها می‌شود. در گذشته، وزارت اقتصاد دارای سیستم جامع مدیریت دارایی و ملکیت نبود تا از دارایی های خویش حفاظت نماید. بنابراین، بعنوان بخشی از پلان مبارزه علیه فساد اداری، این وزارت پلان دارد تا یک سیستم کمپیوتری برای مدیریت دارایی ها و موجودی اجناس را ایجاد نماید. یافته های تیم نشان میدهد که وزارت اقتصاد بشکل موفقانه تمام دارایی و اموال موجود مربوط به وزارت را ثبت وقید نموده و درین زمینه یک انبار و گدام مرکزی را نیز ایجاد نموده است.²⁹ اما تا اکنون، وزارت اقتصاد در ایجاد سیستم کمپیوتری اموال موجود طبق ضرب الاجل تعیین شده در پلان مبارزه علیه فساد اداری ناکام بوده است. تیم ارزیابی در جریان بررسی خود متوجه شده است که لست موجودی اجناس در اداره مربوطه وجود ندارد و بالای اجناس و دارایی های ادارات تگ نمیر/ شماره برجسب نصب نبوده است.

²⁸ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی با ریاست تدارکات وزارت محترم اقتصاد و مشاهده فزیک سیستم مدیریت معلومات این وزارت، مورخ ۱۸ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

²⁹ انجام مصاحبه تیم کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با ریاست ثبت دارایی های وزارت محترم و بازدید این تیم از گدام مرکزی این وزارت، مورخ ۱۸ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

شفافیت و حساب‌دهی در فعالیت‌ها و کارکردهای مؤسسات غیردولتی (انجوها)

مؤسسات غیردولتی باید غیرانتفاعی و غیرسیاسی باشند و این امر مشمول مؤسسات غیردولتی ملی و بین‌المللی می‌گردد.³⁰ غیرانتفاعی بودن به این معنی است که مؤسسات غیردولتی نمی‌توانند بشکل مستقیم و یا غیر مستقیم از هیچ نوع منفعت پولی بهره‌مند گردیده و یا هرگونه منافع را برای استفاده شخصی موسسین، اعضای مورد رهبری (هیئت مدیره)، کارمندان، تمویل‌کننده‌گان و یا اقارب و خویشاوندان خود بدست بیاورند.³¹ در افغانستان، مجموعاً به تعداد ۲۳۳۷ موسسه غیردولتی در وزارت اقتصاد ثبت و راجستر است. از این جمله به تعداد ۲۶۸ آن مؤسسات غیردولتی خارجی‌اند و به تعداد ۲۶۹ آن مؤسسات غیردولتی داخلی‌اند که هم‌اکنون رسماً مصروف فعالیت هستند. متباقی مؤسسات غیردولتی به فعالیت‌های خود خاتمه داده‌اند.³² در سال ۱۳۹۶، تمام مؤسسات غیردولتی فعال مبلغ ۹.۸۵۱ میلیون دالر امریکائی را در داخل افغانستان مصرف نمودند.³³ بنابر دسترسی‌معلومات‌اندک به فعالیت‌های مؤسسات غیردولتی، موثریت سرمایه‌گذاری این مؤسسات در سکتورهای مختلف، پیروی آنها از قانون مؤسسات غیردولتی حین انجام فعالیت و موجودیت شفافیت و حساب‌دهی آنها همواره یکی از نگرانی‌های اصلی دولت افغانستان و مردم عام بوده است. بناء، وزارت اقتصاد شفافیت و حساب‌دهی مؤسسات غیردولتی را در اولویت پلان مبارزه علیه فساد اداری خود قرار داده است.

این اولویت دارای ۵ فعالیت است که ذیلاً تشریح و تجزیه گردیده است.

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
افزایش شفافیت و حساب‌دهی مؤسسات غیردولتی	بازنگری و تعدیل قانون مؤسسات غیردولتی	قانون مؤسسات غیردولتی تجدید نظر شده است.					

یافته‌ها:

وزارت اقتصاد بعنوان بخشی از فعالیت‌هایش جهت مبارزه علیه فساد اداری، اصلاحات و تعديلات ذیل را در قانون مؤسسات غیردولتی پیشنهاد کرده است.³⁴

³⁰ ماده پنجم قانون مؤسسات غیردولتی، وزارت محترم عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان، مورخ ۸ حمل ۱۳۸۴

³¹ ماده پنجم قانون مؤسسات غیردولتی، وزارت محترم عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان، مورخ ۸ حمل ۱۳۸۴

³² اسناد ارائه شده به تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری از سوی وزارت محترم اقتصاد، مورخ ۱۹ جدی ۱۳۹۶

³³ انجام مصاحبه تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با ریاست انجوه‌ای وزارت محترم اقتصاد، ۱۹ جدی سال ۱۳۹۶ کابل افغانستان

³⁴ انجام مصاحبه تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با ریاست انجوه‌ای وزارت محترم اقتصاد، ۱۹ جدی ۱۳۹۶ کابل افغانستان

۱. تفکیک میان انجوهای غیر انتفاعی و غیرسیاسی و نهادهای مربوط به سازمان ملل متحد
 ۲. وارد نمودن تعدیلات دربخش مدیریت و استفاده از دارایی و ملکیت های انجوها
 ۳. ایجاد شعبات فرعی در مرکز و ولایات
 ۴. افزایش حق الامتیاز (فیس) ثبت و راجستر موسسات غیردولتی داخلی به (۲۵۰۰ افغانی) و از انجوهای خارجی به (۲۵۰۰ دالر امریکایی)
 ۵. نشر گزارش فعالیت سالانه موسسات غیردولتی
- در حال حاضر، اصلاحات و تعدیلات متذکره از سوی ریاست تقنین وزارت عدلیه تحت مرور و بررسی قرار دارد.

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب العجل	خطر
افزایش شفافیت و حسابدهی موسسات غیردولتی	یک هماهنگ کننده عمومی برای هر سکتور (صحت، معارف، زراعت و خدمات اجتماعی) در داخل ریاست هماهنگی سازمان های غیردولتی استخدام میگردد.	یک هماهنگ کننده ارشد ملی برای هر یک از سکتور (صحت، معارف، زراعت و خدمات اجتماعی) استخدام گردیده است.					

یافته ها:

در دو دههٔ پسین، مبلغ هنگفت پول از سوی موسسات غیردولتی در سکتورهای مختلف به مصرف رسیده است. گفته میشود که پروژه های تطبیق شده توسط موسسات غیردولتی با اولویت های انکشافی دولت افغانستان همسویی لازم نداشت. علاوه بر آن، رییس جمهور کشور در نخستین کنفرانس ملی مؤسسات غیر دولتی، تحت عنوان "نقش و اهمیت مؤسسات غیر دولتی در کاهش فقر و انکشاف متوازن، گفت" فعالیت ۱۷ سال گذشته موسسات غیردولتی، باید به شکل اساسی بررسی شود. دراین بررسی ها باید مشخص گردد که انجوها چه مقدار پول مصرف کرده اند، نتایج و دستاوردها آن چه بوده است و از آن، ما چه نتیجه می گیریم و کارهایی که موثر بوده چگونه باید توسعه داده شود^{۳۵}. "به همین دلیل، وزارت اقتصاد استخدام هماهنگ کنندگان را در پلان مبارزه علیه فساد اداری خویش گنجانیده است تا پروژه های که توسط موسسات غیردولتی تطبیق می شود نتایج متوقعه را بدنبال داشته و سبب تقویه شفافیت و حسابدهی در امور موسسات غیر دولتی شود.^{۳۶} رییس جمهور افغانستان افزود که جهت افزایش هماهنگی و اشتراک مساعی، موسسات غیر دولتی باید برنامه های شان را به اساس نیازمندی های کشور تعیین نمایند. به همین اساس وزارت اقتصاد اکنون مصروف طرح یک برنامه جهت ایجاد هماهنگی بین موسسات غیر دولتی و حکومت افغانستان میباشد.

^{۳۵} غنی-موسسات غیردولتی-باید-حسابده-و-بودجه-شان-شفاف-شود <https://www.pajhwok.com/dr/2018/03/11>

^{۳۶} انجام مصاحبه تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با مسؤولین و مقامات وزارت اقتصاد، مورخ ۱۸ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

اما یافته های تیم ارزیابی نشان میدهد که این هماهنگ کنندگان به دلیل عدم موجودیت بودجه کافی استخدام نگردیده اند.³⁷

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
افزایش شفافیت و حسابدهی مؤسسات غیردولتی	انکشاف چارچوب نظارت و ارزیابی از دفاتر مرکزی و ولایتی مؤسسات غیر دولتی تا ظرفیت های بنیادی مؤسسات بشمول مدیریت مالی، مدیریت منابع بشری، مدیریت تدارکات، مدیریت اداری آنها ارزیابی گردد که مطابق به قوانین نافذه کشور و اصول و مقررات مؤسسات و تمویل توانایی تطبیق پروژه های انکشافی را به نمایندگی از دولت افغانستان دارا می باشد یا خیر؟	چارچوب نظارت و ارزیابی (M&E) از دفاتر مرکزی و ولایتی انجوها ایجاد گردیده است.					

یافته ها:

وزارت اقتصاد پلان کرده بود تا چارچوب نظارت و ارزیابی (M&E) را برای دفاتر مرکزی و ولایتی انجوها ایجاد نماید. هدف اصلی این چارچوب؛ نظارت و ارزیابی پایدار از ظرفیت و توانایی مؤسسات غیردولتی در عرصه مالی، مدیریت، منابع بشری و تدارکات بوده است. هم چنین این چارچوب به هدف افزایش شفافیت در سیستم گزارشدهی انجوها در نظر گرفته شده بود. یافته های تیم ارزیابی نشان میدهد که وزارت اقتصاد به دلیل فقدان منابع کافی نتوانست به این هدف دست یابد. عدم موجودیت بودجه کافی سبب شد تا وزارت اقتصاد ایجاد چارچوب نظارت و ارزیابی از فعالیت های انجوها را به یک قراردادی واگذار کند.³⁸ علاوه براین، در کنفرانس ملی مؤسسات غیردولتی، رئیس جمهور هدایت داد تا یک میکانیزمی ایجاد گردد، از اینرو وزارت اقتصاد در هماهنگی با سایر وزارت ها و ادارات ذیربط این موضوع را بطور جدی پیگیری میکند و براساس گفته های مسؤلین ومقامات وزارت اقتصاد این میکانیزم عنقریب ایجاد میگردد.

³⁷ انجام مصاحبه تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با ریاست انسجام امور انجوها وزارت اقتصاد، مورخ ۲۰ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

³⁸ انجام مصاحبه تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با ریاست انسجام امور انجوها وزارت اقتصاد، مورخ ۲۰ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	سروی مقدماتی	ضرب الاجل	خطر
افزایش شفافیت و حساب‌دهی مؤسسات غیردولتی	نظارت و ارزیابی از دفاتر مرکزی و ولایتی مؤسسات غیر دولتی و ارایه گزارش سالانه از پروسه نظارت و ارزیابی مؤسسات غیر دولتی	دفاتر مرکزی مؤسسات غیر دولتی ملی و بین المللی که پروژه های عمده را در سکتهای صحت، معارف، زراعت، و خدمات اجتماعی تطبیق می نماید، نظارت و ارزیابی گردید. گزارش نظارت و ارزیابی هر موسسه بصورت جداگانه و از تمام مؤسسات بصورت مجموعی ترتیب و بصورت ربعوار ارایه می گردد					

یافته ها:

طبق قانون مؤسسات غیردولتی، وزارت اقتصاد مکلف است تا مؤسسات غیردولتی را ثبت و راجستر نموده و کارکرد و فعالیت های آنها را در افغانستان هماهنگی کرده و از آنها نظارت نماید. هم‌چنین براساس قانون مؤسسات غیردولتی، این مؤسسات مکلف اند تا سالانه از امور و حسابات مالی خویش به وزارت اقتصاد، مالیه و تمویل کننده گان گزارش ارائه نمایند.³⁹ یافته های تیم ارزیابی در کل نشان میدهد که ریاست انسجام فعالیت‌های مؤسسات غیردولتی وزارت اقتصاد با فقدان منابع بشری روبرو بوده تا بتواند بطور درست و موثر از کارکرد و فعالیت های مؤسسات غیردولتی نظارت و ارزیابی نماید. در عوض، ریاست انسجام فعالیت‌های مؤسسات غیردولتی وزارت محترم اقتصاد تنها به گزارش سالانه مؤسسات غیردولتی اتکاء میکند. هیچ گونه نظارت و ارزیابی ساحوی از کارکرد و فعالیت مؤسسات غیردولتی وجود ندارد.

قانون مؤسسات غیردولتی تصریح میکند: «در صورتیکه مؤسسات غیردولتی در ظرف یک سال بعد از پایان سال مالی، گزارش سالانه فعالیت خویش را به وزارت اقتصاد ارائه ننماید، منحل می گردند.»⁴⁰ تیم ارزیابی به اطلاعاتی دست یافته که نشان میدهد تا اکنون به تعداد ۱۸۰۰ موسسه غیردولتی منحل گردیده است.

³⁹ ماده ۲۷ قانون مؤسسات غیردولتی، وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان، مورخ ۸ حمل ۱۳۸۴

⁴⁰ ماده ۳۵ قانون مؤسسات غیردولتی، وزارت عدلیه جمهوری اسلامی افغانستان، مورخ ۸ حمل ۱۳۸۴

هدف	فعالیت	شاخص	اداره مسؤل	نتیجه	نحوه انجام	ضرب الاجل	خطر
افزایش شفافیت و حساب دهی مؤسسات غیردولتی	انکشاف و ترویج حکومت داری الکترونیکی در انسجام و نظارت مؤسسات غیر دولتی	مراحل ثبت مؤسسات غیر دولتی بطور آنلاین استند. فعالیت های مؤسسات غیر دولتی در وبسایت سازمان های غیر دولتی در وزارت اقتصاد قابل دسترس هستند. ارتباط بین مؤسسات غیر دولتی و وزارت اقتصاد بصورت آنلاین است					

یافته ها:

قبلاً مؤسسات غیردولتی بشکل کلاسیک در وزارت اقتصاد ثبت و راجستر می شد و همچو میکانیزم سنتی بخاطر ثبت و راجستر انجوها زمینه و فرصت فساد و تماس مستقیم با کارمندان وزارت را مهیا می کرد. بناء جهت شفافیت بیشتر وجلوگیری از فساد، وزارت اقتصاد تصمیم گرفت تا مؤسسات غیردولتی را بشکل الکترونیک ثبت و راجستر نماید.

یافته های تیم ارزیابی نشان میدهد که اکنون مؤسسات غیردولتی بطور منظم بشکل الکترونیک ثبت و راجستر می شوند و حالا نیازی نیست تا موسسین انجوها بخاطر ثبت و راجستر به داخل وزارت بیآند. پس واقعاً که روی دست گرفتن همچو ابتکار جهت مبارزه علیه فساد اداری قابل ستایش است.⁴¹ اما موسسین انجوها درکابل نگرانی شان را در رابطه به موجودیت فساد در این پروسه ابراز داشتند. به اساس ادعای این انجوها کارمندان وزارت حین اخذ ویا تمدید جواز"بشکل بسیار بیشرمانه از آنها رشوه طلب میکنند». اما رهبری وزارت اقتصاد علاقمند به پیگیری همچو قضایا است و بارها از مسؤلین انجوها خواسته است تا درین زمینه سند ارائه نمایند و رهبری وزارت اقتصاد تعهد سپرده تا مفسدین را جهت تعقیب وپیگیری به نهادهای عدلی وقضائی معرفی کند.⁴²

⁴¹ انجام مصاحبه تیم ارزیابی کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری با رئیس مؤسسات غیردولتی وزارت اقتصاد،

مورخ ۲۰ جدی ۱۳۹۶

⁴² انجام مصاحبه با انجوهایی مقیم کابل، ۱۵ دلو ۱۳۹۶، کابل افغانستان

مرحله نظارت و ارزیابی:

بدون سیستم کارآمد نظارت و ارزیابی دستیابی به نتایج متوقعه یک پلان تقریباً ناممکن است. نظارت و ارزیابی (M&E) یک اصل مهم و پذیرفته شده در امر طرح و ایجاد پلان مبارزه علیه فساد اداری بشمار می آید. به عبارت دیگر، هر نهاد ویا اداره جهت مبارزه موثر علیه فساد باید یک بخش خاص را برای نظارت و ارزیابی پلان مطروحه مشخص و موظف نماید. وزارت اقتصاد یک کمیته مشخصی را ایجاد نموده تا بشکل منظم از چگونگی تطبیق و اجرای پلان مبارزه علیه فساد اداری این وزارت، نظارت و ارزیابی نماید. اعضای این کمیته عبارت اند از؛ معین مالی و اداری وزارت، رئیس دفتر مقام وزارت، ریاست های (مالی، منابع بشری، تفتیش داخلی، کنترل وزارت مالیه، موسسات غیردولتی، آمرین، طرح و توحید پالیسی ها و مدیریت) میباشند. اعضای کمیته بشکل ماهوار تشکیل جلسه میدهند و یافته های خویش را به شورای عالی وزارت اقتصاد گزارش میدهند.⁴³

گزارش ربعوار کمیته فوق الذکر برای اعضای شورای عالی حاکمیت قانون و مبارزه با فساد اداری ارائه میگردد. اما ریاست های ذیربط وزارت اقتصاد صورت جلسه (مینوت) و تصامیم اتخاذ شده را در اختیار تیم ارزیابی قرار نداد⁴⁴ و این مسئله پرسش های را بمیان آورد که آیا واقعاً کمیته متذکره جلسات برگزار میکنند و روی پلان مبارزه علیه فساد اداری بحث میکنند و از چگونگی تطبیق آن پیگیری میکنند ویا خیر. تیم ارزیابی توانست به بعضی تصامیم جلساتی که از سوی وزیر صاحب اقتصاد به پیش برده می شد، دسترسی پیدا کند. اما جلسات رهبری وزارت معمولاً روی وظایف و ماموریت اصلی وزارت می چرخد. هیچ سندی برای اثبات این موجود نیست که آیا کمیته فوق الذکر که موظف به پیگیری تطبیق پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت میباشد، در هر ماه تشکیل جلسه میدهد و از نزدیک پیشرفت و تاخیر در تطبیق پلان مبارزه علیه فساد اداری این وزارت نظارت مینماید ویا خیر.

⁴³ پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد، سال ۱۳۹۶

⁴⁴ انجام مصاحبه با مسؤل سیستم مدیریت معلومات وزارت اقتصاد، مورخ ۱۹ جدی ۱۳۹۶، کابل افغانستان

سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی

شماره	اداره مربوطه	سفارش	معلومات ابتدایی	وضعیت
1	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد پلان مبارزه علیه فساد اداری خویش را براساس ارزیابی احتمال خطر که قبل از تدوین پلان راه اندازی شده باشد، ایجاد نماید.	۱ دلو ۱۳۹۶: پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد براساس ارزیابی احتمال خطر طرح و ایجاد نشده است.	
2	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد تعداد اعضای کمیته طرح پلان مبارزه علیه فساد اداری را افزایش میدهد و سایر جوانب ذیدخل بشمول جامعه مدنی، موسسات غیر دولتی را در پروسه دخیل میسازد	۱ دلو ۱۳۹۶: شرکای کاری وزارت اقتصاد در پروسه تهیه نمودن پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت سهمیم نبودند	
3	وزارت اقتصاد	رهبری وزارت اقتصاد پلان مبارزه علیه فساد اداری خویش را با ادارات مربوطه شریک سازد.	۱ دلو ۱۳۹۶: پلان مبارزه علیه فساد اداری وزارت اقتصاد بطور گسترده آن ابلاغ نگردیده است.	
4	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد یک دفتر سمع شکایات ایجاد کند تا به شکایات جمع آوری شده رسیدگی صورت گیرد.	۱ دلو ۱۳۹۶: در وزارت اقتصاد دفتر سمع شکایات وجود ندارد.	
5	وزارت اقتصاد	وزارت محترم اقتصاد برای دریافت شکایات خدمات تماس مستقیم را فعال نماید.	۱ دلو ۱۳۹۶: وزارت اقتصاد به دلیل کمبود بودجه کافی خدمات تماس مستقیم را فعال نکرده است.	
6	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد سیستم سمع شکایات ولایات را ایجاد کند.	۱ دلو ۱۳۹۶: در وزارت اقتصاد سیستم سمع شکایات ولایتی موجود نیست.	
7	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد به هدف تشخیص مقتضیات و نیازمندی لازم برای تنفیذ قانون دسترسی به اطلاعات یک ارزیابی را انجام دهد.	۱ دلو ۱۳۹۶: وزارت محترم اقتصاد ارزیابی مورد نظر را انجام نداده است.	
8	وزارت اقتصاد	وزارت محترم اقتصاد یک مدیر را استخدام کند تا یک طرز العمل مشخص برای تنفیذ قانون دسترسی به اطلاعات را تهیه نماید.	۱ دلو ۱۳۹۶: وزارت اقتصاد مدیر مربوطه را در دفتر مقام وزیر استخدام نکرده است تا طرز العمل تنفیذ قانون دسترسی به اطلاعات را براساس پیشنهاد پلان مبارزه علیه فساد اداری تهیه نماید.	
9	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد یک دفتر پذیرش برای مراجعین را ایجاد کند تا تمام امور مراجعین در آنر آن دفتر حل گردد	۱ دلو ۱۳۹۶: دفتر پذیرش وزارت اقتصاد جایی نیست که تمام امور مراجعین در آنجا حل گردد.	
10	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد ارتقای مهارت های soft skills کارمندان را در لایحه وظایف مسئولین ارشد این وزارت بگنجانند.	۱ دلو ۱۳۹۶: ارزیابی نیازمندی های آموزشی وزارت اقتصاد عمدتاً ارتقای مهارت های soft skills کارمندان وزارت را اولویت بندی نموده است.	

11	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد یک رهنمود مشخصی را برای نظارت و ارزیابی از موثریت برنامه‌های آموزشی ارتقای ظرفیت ایجاد نماید.	۱ دلو ۱۳۹۶: به دلیل فقدان رهنمود مشخصی در مورد موثریت برنامه‌های ارتقای ظرفیت این وزارت، بسیاری از اشتراک کنندگان این برنامه موظف به آوردن تغییرات اساسی در ادارات و دفاتر خویش نشده تا اندوخته‌های علمی خویش را با همکاران شان شریک سازند، البته بویژه آنهاییکه در برنامه‌های آموزشی خارج از کشور اشتراک کرده اند.
12	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد یک سیستم کمپیوتری برای مدیریت دارایی‌ها و موجودی اجناس خویش ایجاد نماید.	۱ دلو ۱۳۹۶: وزارت اقتصاد برای مدیریت دارایی و موجودی اجناس خویش سیستم کمپیوتری ندارد.
13	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد برای سکتورهای مختلف هماهنگ کنندگان استخدام نماید.	۱ دلو ۱۳۹۶: وزارت اقتصاد تا هنوز هماهنگ کنندگان را استخدام نکرده است تا اطمینان حاصل گردد که تطبیق پروژه‌ها از سوی موسسات غیردولتی بر اساس استراتژی انکشاف ملی افغانستان به پیش میرود.
14	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد یک چارچوب مشخصی برای نظارت و ارزیابی از دفاتر مرکزی و ولایتی موسسات غیردولتی ایجاد نماید.	۱ دلو ۱۳۹۶: وزارت اقتصاد چارچوب مشخصی برای نظارت و ارزیابی دفاتر مرکزی و ولایتی موسسات غیردولتی ندارد.
15	وزارت اقتصاد	وزارت اقتصاد بخاطر تطبیق پلان مبارزه علیه فساد اداری این وزارت جلسات منظم برگزار کند و صورت جلسات (مینوت) را بشکل منظم حفظ و نگهداری کند.	۱ دلو ۱۳۹۶: وزارت اقتصاد بخاطر تطبیق درست پلان مبارزه علیه فساد اداری جلسات منظم برگزار نمیکند و هم چنین صورت جلسات (مینوت) را حفظ و نگهداری نمیکند.